

MARK HELPRIN

WINTER VERTELLING

'Briljant, troostend en inspirerend: een groot
geschenk' – NEW YORK TIMES BOOK REVIEW

XANDER

ROMAN

WINTERVERTELLING

MARK HELPRIN

Winter- vertelling

Vertaald door Robert Neugarten

Uitgegeven door Xander Uitgevers BV
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam

www.xanderuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *Winter's Tale*
Oorspronkelijke uitgever: Harcourt
Vertaling: Robert Neugarten
Omslagontwerp: Studio Marlies Visser
Omslagbeeld: Corbis
Auteursfoto: Mark Helprin
Zetwerk: Michiel Niesen/ZetProducties

Deze uitgave kwam tot stand in samenwerking met de auteur

Copyright © 1983 Mark Helprin
Copyright © 2014 voor de Nederlandse taal:
Xander Uitgevers BV, Amsterdam

Eerste druk 2014

ISBN 978 94 0160 247 1 / NUR 302

Voor citaten uit *Hamlet* is gebruikgemaakt van de editie van
William Shakespeare: *Hamlet*, Athenaeum-Polak & Van Gennep
(vertaald door Peter Verstegen), Amsterdam: 2013.

Alle rechten voorbehouden. De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren. Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen, dan kunt u contact opnemen met de uitgever. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn vader

Niemand kent de stad beter

INHOUD

PROLOOG 11

I DE STAD 13

- Een wit paard op de vlucht 15
- Veerbootbrand in de koude ochtend 22
 - Pearly Soames 33
- Peter Lake hangt aan een ster 54
 - Beverly 113
- Een godin in bad 128
 - In het moeras 149
- Lake of the Coheeries 163
- Het ziekenhuis op Printing House Square 195
 - Akeldama 213

II DE VIER POORTEN VAN DE STAD 239

- De vier poorten van de stad 241
 - Lake of the Coheeries 243
- Tussen de sneeuwmuren 289
 - Een nieuw leven 377
 - Hell Gate 400

III *THE SUN... EN THE GHOST* 431

- Niets is toevallig 433
- De terugkeer van Peter Lake 435
 - The Sun...* 450
 - ... en *The Ghost* 472

Een diner bij Petipas in de vroege zomer 480
Het tijdperk van de machines 491

IV EEN GOUDEN TIJDPERK 539

Een geschiedenis van de wolken in zeer kort bestek 541
 Battery Bridge 543
 Wit paard en donker paard 582
 De witte hond van Afghanistan 619
 De verbeterde versie van Groveling 631
 Ex machina 647
Voor de soldaten en zeelui van Chelsea 684
 De stad in vuur en vlam 710
 Een gouden tijdperk 743

EPILOOG 795

*'Ik heb een andere wereld bezocht en ben teruggekeerd.
Luister naar me.'*

PROLOOG

Een grote stad is niets meer dan een portret van zichzelf. En toch maakt het arsenaal aan scènes en beelden van zo'n stad uiteindelijk deel uit van een plan dat diep weet te ontroeren. Als boek waarin dat plan te lezen valt is New York onovertroffen. Want de hele wereld heeft haar hart uitgestort in die stad bij de Palisades en haar beter gemaakt dan ze ooit had kunnen worden.

Maar de stad wordt nu zoals zo vaak aan het zicht onttrokken door de witte massa waarop ze rust, die onbegrijpelijk snel voorbijraast, knetterend als wind in de mist, koud als je haar aanraakt, glinsterend en zich ontvouwend en over zichzelf heen buiteland als stoom uit een motor of katoen dat uit een baal barst. En hoewel het oogverblindend witte web van onophoudelijke geluiden genadeloos langsdrijft, breekt het gordijn... en onthult te midden van de wolken een meer van lucht, glad en helder als een spiegel, het diepe, ronde oog van een witte orkaan.

Op de bodem van dit meer ligt de stad. Die lijkt vanaf onze grote hoogte klein en ver, maar de activiteiten erin zijn goed te zien, want al lijkt de stad niet groter dan een kever, ze leeft. We vallen nu. Onze rappe, niet waargenomen val zal ons een leven schenken dat opbloeit in de kalmte van een ander tijdperk. Terwijl we in diepe stilte naar beneden dwarrelen en in een ontvriezend blikveld terechtkomen, worden we geconfronteerd met een tableau aan winterkleuren. Ze zijn heel krachtig. Ze vragen of we willen binnenkomen.

I

DE STAD

EEN WIT PAARD OP DE VLUCHT

Er was een wit paard, op een rustige winterochtend toen de straten lieflijk bedekt waren met een ondiep laagje sneeuw en de hemel bezaaid was met trillende sterren, behalve in het oosten, waar een lichtblauw schijnsel het begin van de dageraad aankondigde. De lucht stond stil maar kwam even later in beweging toen de zon zich liet zien en wind uit Canada kwam aanzetten over de Hudson.

Het paard was de kleine, uit houten planken opgetrokken stal van zijn eigenaar in Brooklyn ontvlucht. De zon was nog niet op en hij draafde eenzaam over het pad van de Williamsburg Bridge, toen de tollenaar nog bij zijn kachel zat te slapen en de gloed van ontelbaar veel sterren nog zichtbaar was boven de stad. De verse sneeuw op de brug dempte het hoefgeklepper. Zo nu en dan wendde het dier zijn hoofd om te zien of hij werd gevolgd. Hij had het warm van zijn inspanningen en ademde regelmatig. Hij had zeven of acht kilometer door het doodse Brooklyn gestapt, langs stille kerken en met luiken afgesloten winkels. Ver naar het zuiden, in het zwarte water van de Narrows, waar ijsschotsen dreven, markeerde een fonkelend lichtje de veerboot die op weg was naar Manhattan, waar voorlopig alleen marktkooplui actief waren. Ze wachtten op de vissersboten die door Hell Gate en de nacht naar hen toe gleden.

Hoewel het paard gek was, was hij in staat zich zorgen te maken over wat hij had gedaan. Hij wist dat zijn baas en diens vrouw binnenkort zouden opstaan en het vuur zouden ontsteken. De tot op het bot vernederde kat zou uit de keukendeur worden gesmeten, achteruitvliegen en op een met sneeuw bedekt hoopje zaagsel landen. De geur van bosbessen en warm pannenkoekenbeslag zou zich vermengen met het zoete aroma van een vuur van

pijnboomhout, en niet lang daarna zou zijn baas over de binnenplaats naar de stal lopen om hem te voeren en voor de melkkar te spannen. Maar hij zou er niet zijn.

Het was een goede grap, die opstandigheid die het dier hartkloppingen van angst bezorgde, want hij was er zeker van dat zijn baas snel achter hem aan zou komen. Hoewel hij begreep dat hij zou worden afgeranseld, kon hij zich ook niet aan de indruk onttrekken dat zijn baas vaak geamuseerd, blij en ontroerd raakte van opstandigheid, als die op de juiste manier en met moed werd geëtaleerd. Voor vormeloze, grove rebellie (tegen de staldeur schoppen bijvoorbeeld) werd de zweep tevoorschijn gehaald. Maar zelfs dan sloeg de baas niet altijd, want hij hield van een dier met karakter, en hij was zich bewust van en dankbaar voor de mysterieuze intelligentie van dit witte paard, een intelligentie die zelfs hij alleen op eigen risico en tot zijn eigen droefenis kon negeren. Bovendien hield hij van het paard, en hij vond de achtervolging door Manhattan (waar het paard steevast naartoe ging) verre van vervelend, want hij kon oude vrienden vragen hem te helpen zoeken en een groot aantal saloons aandoen, waar hij onder het genot van een paar biertjes informeerde of iemand misschien een enorme witte hengst had zien lopen, een prachtig dier, naakt en zonder bit, teugel of deken.

Het paard kon niet zonder Manhattan, dat hem aantrok als een magneet, als een vacuüm, zoals haver of een merrie of een zich eindeloos uitstreckende weg met bomen aan weerszijden. Hij liep van de afrit van de brug af en bleef opeens staan. Voor hem lagen duizend straten, waar alleen de wind, scherp en helder als een juweel, geluid voortbracht. De lege, besneeuwde straten waren een doolhof van genot. De pas opgestoken wind floot over de ongerepte heuvels en dijken van sneeuw. Het paard liep langs lege schouwburgen en kantoren en beboste werven waar de besneeuwde sparren op lange, donkere rijen pijnbomen leken. Hij liep langs donkere fabrieken en verlaten parken en rijen kleine huisjes waar pasgestookte houtvuren de lucht vulden met de zoete geur van geruststelling. Hij liep langs angstaanjagende

kelders waar zich voddenrapers en mannen zonder ledematen ophielden. De deur van een kroeg op de markt vloog open en iemand gooide een emmer leeg. Het kokende water verspreidde op straat een golf van stoom. Het paard liep langs (en deinsde terug voor) dode mannen die de vriesdood hadden gevonden in de haveloze, ronde grafkist van hun eigen lichaam. Sleeën en karren kwamen al van de markten en snelden, voortgetrokken door de kracht van gedrongen werkpaarden, met rinkelende bellen in alle richtingen over de hoofdstraten weg. Maar hij bleef bij de markten uit de buurt, want daar was het zelfs rond zonsopgang spitsuur. Hij volgde stille zijstraatjes langs kale stalen constructies van gebouwen waaraan later weer koortsachtig zou worden gewerkt. Zelden verloor hij de nieuwe bruggen uit het oog die het beeldschone, vrouwelijke Brooklyn in de echt hadden verbonden met haar rijke oom, Manhattan; die de hand van de stad tot het omringende platteland hadden uitgestrekt; en die het verleden beëindigden omdat ze niet alleen afstand en diep water maar ook dromen en tijd omspannen.

Terwijl het witte paard kwiek over lege avenues en boulevards draafde, zwaaide zijn staart heen en weer. Hij bewoog zich voort als een danser, en dat is niet verrassend; een paard is een prachtig dier, dat vooral opvalt omdat het zich altijd voortbeweegt alsof het muziek hoort. Met een zekerheid die zelfs hem verbijsterde liep het witte paard naar het zuiden, in de richting van de Battery, die aan het einde van de lange, smalle straat te zien was als een wit, door de lange schaduwen van bomen doorkruist veld. Iets verderop nam de haven door het nieuwe licht kleur aan en pulseerde in groen, zilver en blauw. Achter die polaire regenboog, aan de horizon, was een witte massa – de setting voor de stad – die dankzij de opkomende zon langzaam een gouden tint aannam. Het bleke goud trilde in rijzende golven van hitte en straalbreking totdat het de locatie van wel duizend steden leek te zijn, of de grens van de hemel. Het paard bleef staan en keek. Zijn ogen werden gevuld met het gouden licht. Er kwam stoom uit zijn neusgaten terwijl hij het onmogelijke en verlokkelijke uit-

zicht in de verte op zich liet inwerken. Als een standbeeld bleef hij op straat staan terwijl het goud aan kracht won en voor zijn ogen kolkte in een bed van blauw. Hij besloot die schijnbaar volmaakte plek te bezoeken.

Hij liep door, maar bemerkte al snel dat de straat werd geblokkeerd door een enorm ijzeren hekwerk dat de Battery afsloot. Hij draaide zich om en koos een andere route maar vond opnieuw een hek van exact hetzelfde ontwerp. Hij probeerde talloze straten en stuitte op talloze zware hekwerken, die allemaal gesloten waren. Terwijl hij in die doolhof was opgesloten, werd het goud intenser. Het leek nu de halve wereld te bedekken. Dat lege witte veld moest toegang geven tot die andere, volmaakte wereld. Het paard verlangde naar de Battery alsof hij ervoor in de wieg was gelegd, al had hij geen idee hoe hij het water moest oversteken. Hij galoppeerde wanhopig door straten en stegen en over met sneeuw bedekte velden, altijd met een oog op het zich verdiepende goud.

Aan het einde van wat waarschijnlijk de laatste straat was die naar de open ruimte leidde trof hij opnieuw een hekwerk aan, dat met een simpele klink was afgesloten. Hij ademde zwaar en de gecondenseerde adem stoomde rond zijn gezicht terwijl hij door de tralies naar binnen keek. Dat was het dan. Hij zou nooit de Battery bereiken om zich op de een of andere manier over de blauwe en groene linten van het water te storten in de richting van die gouden wolken. Hij wilde zich net omdraaien en door de stad teruglopen om dan misschien maar de brug te vinden en naar Brooklyn terug te keren, toen hij in de stilte, die zijn ademhaling op de geluiden van een verre branding liet lijken, een groot aantal voetstappen hoorde.

Eerst klonken ze vaag, maar het paard bleef ze horen, totdat hij al die voeten harder en harder hoorde stampen en een flauwe trilling in de grond voelde, alsof er een ander paard passeerde. Maar het was geen paard, het waren mannen, en opeens waren ze in zijn blikveld. Door het zwarte gietijzeren hekwerk zag hij ze door de Battery rennen. Ze moesten lange passen maken en hun

benen hoog optillen, want de wind had de sneeuw bijna tot hun knieën opgeblazen. Hoewel ze uit alle macht renden, leken ze dat in slow motion te doen. Het duurde wel even voordat ze het middelste gedeelte van het veld hadden bereikt. Toen ze daar waren aangekomen, zag het paard dat een van de mannen vooropliep en dat de rest, een groep van een man of twaalf, achter hem aanzat. De achtervolgde man ademde zwaar en spande zich in om zo hard mogelijk te rennen. Soms viel hij. Dan stond hij meteen op en kwam weer in beweging. Ook de achtervolgers vielen zo nu en dan, maar zij kwamen langzamer weer op de been. De groep viel uit elkaar en verwerd tot een ongeorganiseerde rij. Ze zwaaiden met hun armen en schreeuwden. De man voorop maakte geen geluid. Zijn bewegingen hadden iets strams, behalve als hij over sneeuwheuvels of lage hekjes sprong en zijn armen als vleugels spreidde.

De man naderde en het paard mocht hem wel. Hij bewoog zich goed. Niet zoals een paard of een danser of iemand die altijd muziek hoort, maar met geestkracht. Wat hier gebeurde leek, louter vanwege de manier waarop deze man zich voortbewoog, meer te zijn dan een simpele achtervolging over besneeuwd terrein. Niettemin verkleinde de groep de achterstand. Dat begreep het paard niet, want ze droegen zware jassen en bolhoeden, en de man was hoedloos en had alleen een shawl en een winterjasje. Hij droeg winterlaarzen, en de achtervolgers lage schoenen die inmiddels vol verlamdend koude sneeuw moesten zitten. Maar ze waren net zo snel of zelfs sneller dan hij. Ze waren bedreven en leken het vaker te hebben gedaan.

Een van de achtervolgers bleef staan, plantte zijn voeten in de sneeuw, bracht met beide handen een pistool omhoog en schoot op de vluchtende man. De knal weerkaatste tegen de gebouwen tegenover het park en liet de duiven opvliegen van de ijzige paden. De man voorop keek om en boog af in de richting van de straten, waar het paard de situatie als aan de grond genageld gadesloeg. Ook de achtervolgers sloegen af en haalden hem zo bijna in omdat zij de schuine zijde van de driehoek kozen terwijl hij

twee zijden moest afleggen. Ze zaten nog hooguit zestig meter achter hem toen er weer een bleef staan om te schieten. Het geluid weerklonk zo hard dat het paard schrok en achteruitdeinsde.

De vluchtende man was bijna bij het hek. Het paard koos dekking achter een houten loods. Hij wilde niets met de situatie te maken hebben. Maar hij was te nieuwsgierig om zich lang verborgen te houden en stak zijn hoofd om de zijkant van de loods heen om te zien hoe het zou aflopen. De vluchtende man sloeg met een uppercut het hek open, liep erdoorheen en sloeg het dicht. Hij nam een zware stalen dolk van zijn riem en zette daarmee de klink in een onbeweeglijke positie. Ademloos en met een gepijnigde blik in zijn ogen draaide hij zich om en liep de straat in.

Zijn achtervolgers waren al bij het hek toen hij uitgleed over een bevroren plas. Hij kwakte hard met zijn hoofd op de grond en rolde over zichzelf heen totdat hij tot stilstand kwam. Het paard voelde zijn hart bonzen. Hij zag hoe de achtervolgers zich als een horde soldaten tegen het hek smeten. Ze konden met hun merkwaardig verwrongen gezichten, uit rotsen gehouwen voorhoofden, kleine kinnen, neuzen en oren die eraan vast leken te zijn genaaid, en bespottelijk hoge haarlijnen (geen gletsjer had zich ooit zo ver naar het zuiden durven vertonen) niets anders zijn dan criminelen. Hun wreedheid vonkte van hen af. Een man hief zijn pistool, maar een ander – de leider zo te zien – zei: ‘Nee! Zo doen we het niet. We hebben hem nu. We doen het langzaam, met een mes.’ Ze begonnen tegen het hek op te klauteren.

Als het paard niet van achter de loods naar hem had staan kijken, was de gevallen man misschien wel blijven liggen. Zijn naam was Peter Lake en hij zei hardop tegen zichzelf: ‘Je moet er beroerd aan toe zijn als een paard meelij met je krijgt, domme oude klootzak.’ Die woorden inspireerden hem om overeind te komen. Hij stond op en begon tegen het paard te praten. De twaalf achtervolgers, die het paard niet achter de loods konden zien staan, dachten dat Peter Lake gek was geworden of een list beraamde.

‘Paard!’ riep hij. Het paard trok zijn hoofd in. ‘Paard!’ schreeuw-

de Peter Lake. 'Alsjeblieft!' Hij opende zijn armen. Verschillende mannen waren al over het hek heen en landden op de grond. Ze namen de tijd, want ze stonden maar een paar meter bij hem vandaan. De straat was verlaten, hij stond stil en ze waren er zeker van dat ze hem hadden.

Peter Lakes hart bonsde zo hard dat zijn hele lichaam ervan schudde. 'O Jezus,' zei hij. Hij trilde als een stuk mechanisch speelgoed. 'O Jezus, Maria en Jozef, stuur me een gepantserde stoomwals.' Alles hing van het paard af.

Het paard sprong over het ijs naar Peter Lake toe en boog zijn lange witte nek. Peter Lake vermande zich, sloeg zijn armen rond iets wat op een zwaan leek en sprong op de rug van het paard. Hij had weer de bovenhand en jubelde terwijl de pistoolschoten weerklonken in de koude lucht. Het paard, dat met een elegante beweging zijn handlanger was geworden, wendde zich en maakte aanstalten om te rennen. Hij leunde achterover om adem en kracht te verzamelen voor een explosieve start. Peter Lake lachte zijn verbijsterde achtervolgers toe. Zijn hele wezen was één lichte, volmaakte lach. Hij voelde het paard in beweging komen. Toen raasden ze door de straat. Pearly Soames en een deel van zijn Kortstaartenbende bleven achter bij de ijzeren tralies. Ze vuurdten hun pistolen af en vloekten alle twaalf, behalve Pearly, die op zijn onderlip beet, zijn ogen toekneep en al nadacht over nieuwe manieren om zijn prooi te vangen. Het geluid uit al die wapens was oorverdovend.

Peter Lake was al buiten schootsafstand en galoppeerde verder. De hoeven stampten in de sneeuw en in een wolk van snelheid reden ze langs de met luiken afgesloten winkels naar het noorden, de ontwakende stad tegemoet.

VEERBOOTBRAND IN DE KOUDE OCHTEND

Het zou niet lastig worden om de Kortstaarten af te schudden, want er was er niet een bij die kon rijden. Ook Pearly Soames niet, die net als de anderen in Five Points was geboren. Ze waren de heersers van de waterkant en konden alles met een bootje, maar op het vasteland liepen ze of namen de tram of glipten het station in voor een ritje met de onder- of bovengrondse trein. Ze zaten al drie jaar achter Peter Lake aan. Ze joegen hem seizoen na seizoen op en drongen hem terug in wat hij 'de tunnel' noemde, een situatie van constante strijd waaraan hij altijd dacht te kunnen ontsnappen zonder dat dat ooit lukte.

Afgezien van de periodes dat hij onderdak vond bij de mosselvisserij van het moeras van Bayonne moest Peter Lake altijd in Manhattan zijn, en dan duurde het nooit lang voordat de Kortstaarten lucht kregen van zijn nabijheid en de achtervolging weer inzetten. Hij moest altijd in Manhattan zijn omdat hij inbreker was, en je liep met een brevet van middelmatigheid te koop als je als inbreker ergens anders ging werken. Hij had in die drie hectische jaren regelmatig met de gedachte gespeeld om naar Boston te verhuizen, maar was steevast tot het inzicht gekomen dat daar niets was wat interessant genoeg was om te stelen, dat de stad een voor inbrekers ongunstig stratenplan had en te klein was, en dat hij het aan de stok zou krijgen met de Simian Canterello's (de grootste plaatselijke bende, die overigens weinig voorstelde), zoals hij het nu aan de stok had met de Kortstaarten, zij het vermoedelijk om andere redenen. Als het in Boston donker werd, had hij gehoord, werd het ook echt heel donker, en dan kon je je kont niet keren of je botste tegen een geestelijke aan. En dus bleef hij maar, in de hoop dat de Kortstaarten de achtervolging beu

zouden worden. Maar dat gebeurde niet. Zijn leven was in die jaren een constante achtervolging met zo nu en dan een periode van rust in het moeras. Ze zaten hem altijd op de hielen.

Het kwam voor dat hij vlak voor de dageraad gewekt werd door de stampende laarzen van de Kortstaarten als ze de gammele trap beklommen van het tijdelijke onderkomen dat hij had weten te regelen. Hij was de geneugten van honderden maaltijden, tientallen vrouwen en talloze onbewaakte rijkeluishuizen misgelopen door de plotselinge komst van de Kortstaarten. Soms doken ze zomaar op, zonder dat hij een idee had hoe, luttele meters van hem vandaan. Het luisterde vaak te nauw, hij had te weinig speelruimte, er stond te veel op het spel.

Maar nu had hij een paard en zou alles anders worden. Waarom had hij nooit aan een paard gedacht? Hij kon zijn veiligheidsmarge welhaast tot in het oneindige oprekken en als Pearly Soames dichtbij kwam, niet meters maar mijlen afstand creëren tussen zichzelf en Pearly. 's Zomers kon het paard door de rivier zwemmen en in de winter zou het dier hem over het ijs vervoeren. Hij zou niet alleen Brooklyn als vluchtgebied hebben (waar hij uiteraard het risico liep te verdwalen in al die eindeloos verwarrende straatjes), maar ook de pijnboombossen, het Watchunggebergte, de eindeloze stranden van Montauk en de Hudson Highlands, allemaal plekken die met de metro moeilijk bereikbaar waren. Dat zou een ontmoedigend effect hebben op de stadse Kortstaarten, die, hoewel ze niet terugdeinsden voor moord en corruptie, bang waren voor donder en bliksem, wilde beesten, bossen en het geluid van boomkickers in de nacht.

Peter Lake gaf het paard de sporen. Maar het paard had geen aanmoediging nodig, want hij was bang, hij was dol op rennen, en de zon stond zo hoog dat ze op de daken van de gebouwen leek te zitten als een groot open vuur dat alles verwarmde en de toch al soepele spieren van het paard nog soepeler maakte. Hij was dol op rennen. Hij was als een grote witte kogel, hoofd geheven en staart naar beneden, zijn oren door de wind gestroomlijnd als hij zich in hoog tempo voorwaarts bewoog. Hij nam zulke

lange passen dat hij Peter Lake aan een kangoeroe deed denken. Soms leek het alsof hij zou opstijgen en wegvliegen.

Teruggaan naar Five Points had weinig zin. Hoewel Peter Lake daar veel vrienden had en zich er kon verstoppen in de duizenden ondergrondse grotten waar gedanst en gegokt werd, zou zijn komst op een enorm wit paard alle verklikkers alarmeren. Ze zouden dit nieuwtje maar wat graag verder vertellen. Five Points was bovendien niet ver. Hij had nu een paard. Hij besloot een verre reis te maken.

Ze raasden over the Bowery en waren al snel op Washington Square, waar ze door de poort vlogen zoals een circusedier door een hoepel glipt. Er waren al veel voetgangers op straat, die hun wenkbrauwen fronsten toen ze zagen hoe roekeloos de ruiter en zijn paard een route kozen waarbij ze links en rechts het andere verkeer passeerden. Een politiemann op een verhoging op Madison Square zag ze over Fifth Avenue aankomen. Hij voelde aan dat ze niet van plan waren te stoppen en hield het verkeer tegen, want hij had al eens een paard in volle vaart tegen een kwetsbare auto zien botsen en wilde dat niet nog eens meemaken. Het was hem net gelukt de verschillende stromen auto's, trolleys en paard-en-wagens die zich langs zijn gefnuikte minaret begaven tot stilstand te brengen, toen hij zich omdraaide en Peter Lake en zijn ros in hoog tempo zag naderen. Het paard leek op een tot leven gekomen oorlogsmonument dat als een projectiel op hem af vloog. Hij blies op zijn fluit. Hij zwaaide met zijn witte handschoenen gestoken handen. Dit was hem nog nooit overkomen. Ze holden op de minaret af met een snelheid van minstens vijftien kilometer per uur. Kinderjuffrouwen sloegen kruisjes en grepen hun beschermelingen stevig vast. Drijvers gingen rechtop in hun kar staan. Oude vrouwtjes wendden hun ogen af. En de politiemann in zijn gouden omheining bleef stokstijf staan.

Peter Lake gaf het paard nogmaals de sporen, stak zijn rechterarm als een speer uit en wees naar de stokstijve politiemann. Terwijl ze als een witte waas langskwamen, pakte hij de pet van

het hoofd van de politiemans en zei: 'Sta me toe dat ik je pet meeneem.' De politiemans draaide zich woedend om, haalde zijn notitieboekje tevoorschijn en beschreef furieus het achterwerk van het paard.

Peter Lake joeg het paard linksaf Tenderloin in, waar de straten zo drukbevolkt waren dat hij moest stoppen. Hij werd geblokkeerd door een watertruck en een aantal in elkaar verstrikt geraakte koetsen. De koetsiers stonden te schreeuwen; de paarden hinnikten om van hun ongeduld blijk te geven, en een groep straatkinderen nam de gelegenheid te baat om een salvo sneeuwen ijsballen af te vuren. Peter Lake dook weg. Toen hij omkeek, zag hij uit oostelijke richting vijf of zes blauwe stipjes naderen. Ze waren ver weg, ze kwamen dichterbij, ze gleden weg, ze glibberden, ze waren van de politie. Hij had geen zadel en geen beugels en ging op het paard staan om over de truck en de koetsen heen te kunnen kijken. De straat zat potdicht. Het zou een half uur duren voordat normaal verkeer weer mogelijk was. Hij ging zitten en wendde het paard met de bedoeling op de naderende falanx in te rijden en de mannen in het blauw omver te kegelen. Maar het paard beschikte over een ander soort moed en weigerde aan zijn plan mee te werken. Hij sidderde en schudde zijn hoofd toen Peter Lake vergeefs probeerde hem aan te sporen. Het paard kon niet naar voren en verdomde het om terug te gaan. Het draaide erop uit dat hij zich zijwaarts bewoog, in de richting van een uithangbord dat zelfs bij klaarlichte dag verlicht was met de tekst: SAUL TURKISH PRESENTEERT: CARADELBA, DE SPAANSE ZIGEUNERIN.

Het theater, dat voor de ochtendvoorstelling half uitverkocht was, was donker met hier en daar een explosie van oogverblindend blauw en groen, afgezien van het podium, waar Caradelba halfnaakt danste in een fel oplichtend kostuum van witte en crèmekleurige zijde. Aanvankelijk stonden Peter Lake en het paard aan het einde van het gangpad naar Caradelba te kijken in de hoop dat hun entree onopgemerkt was gebleven. Maar toen de politie de lobby binnenstormde, schopte Peter Lake opnieuw het

paard en galoppeerden ze in de richting van de orkestbak door de zaal. De muzikanten bleven spelen, al zakte het tempo in en werd hier en daar een valse noot ten gehore gebracht toen ze het enorme hoofd en lichaam uit het donker op zich af zagen denderen, als een op een locomotief bevestigde witte Halloweenlantaarn.

Het paard versnelde. Peter Lake zei: 'Het lijkt me stug als je ook nog kan springen,' en sloot zijn ogen. Het paard sprong, en niet zo'n beetje ook. Tot zijn eigen verbazing zweefde hij over het orkest heen en landde vrijwel geluidloos op het podium, vlak naast de Spaanse zigeunerin, een sprong van zes meter ver en bijna drie meter hoog. Peter Lake was verbijsterd dat het paard zo ver had gesprongen en zo geruisloos was geland. Caradelba kon geen woord uitbrengen. Ze was nog maar een kind, met kilo's make-up, rank gebouwd en onzeker in haar gedrag, behalve als ze danste. Ze zag het als een persoonlijk affront dat er plotse-ling uit het niets een man en een paard op haar podium waren verschenen. Het was alsof Peter Lake haar een poets bakte door zomaar op die enorme hengst te verschijnen. Ze leek elk moment in tranen te kunnen uitbarsten. Het paard was ook niet helemaal zeker van zijn zaak. Hij was nog nooit in een theater geweest, laat staan op een podium. De uit het donker stralende lichten, de muziek, de zoete, subtiele geur van Caradelba's make-up en het grote gordijn van gesmolten blauw betoverden hem. Hij zette zijn borst op als een paradepaard.

Peter Lake kon het niet over zijn hart verkrijgen om te vertrekken zonder Caradelba te troosten. De politie baande zich gewelddadig een weg door de orkestbak en raakte slaags met boze musici. Het paard, verlokkt door de magie van de voetlichten, ontdekte de glorie van het theater en probeerde verschillende gelaatsuitdrukkingen uit. Peter Lake, die altijd zijn kalmte bewaarde als hij onder vuur lag, herpakte zichzelf, steeg af en liep met de politiepet in zijn hand op Caradelba af, terwijl de politiemannen zich al via de fluwelen koorden aan het doek dat voor het podium was gespannen omhoogtrokken. Met zijn gebruikelijke Ierse accent zei hij: 'Lieve mejuffrouw Candelabra, hierbij overhandig ik u als

aandenken en als een symbool van mijn diepe toegenegenheid en de waardering van de mensen van onze prachtige stad met het grootste genoegen een politiepet die ik net heb gestolen van het piepkleine hoofdje van het piepkleine agentje op het piepkleine verhoginkje op Madison Square. Zoals u ziet, zei hij terwijl hij wees naar de vijf of zes politiemannen die er niet in waren geslaagd het podium te beklimmen en zich, nu op de terugweg, weer een weg baanden door de orkestleden, ‘is dit een echte politiepet, en moet ik nu gaan.’ Ze nam de pet van hem aan en zette die op haar hoofd. Het sober bollende blauw deed haar blote armen en schouders nog voluptueuzer uitkomen dan ze al waren en ze wijdde zich, schijnbaar meer voor zichzelf dan voor het plezier van de toeschouwers, weer aan haar arabeske fandango. Peter Lake leidde het paard behoedzaam weg uit de verblindende voetlichten. Toen sprong hij op zijn rug en verlieten ze ter rechterzijde het podium. Via een doolhof van touwen en rekwisieten kwamen ze uit op de inmiddels rustig geworden winterse straat, die ze tot aan Fifth Avenue in galop volgden.

Het gezag had zich de laatste tijd van de jacht op Peter Lake laten afleiden door een met verve uitgevochten bendeoorlog, die elke ochtend een stapel lijken achterliet in Five Points en het havengebied en op minder voor de hand liggende locaties: kerktorens, meisjeskostscholen en pakhuizen vol specerijen. Ze hadden momenteel weinig tijd voor onafhankelijk opererende inbrekers als Peter Lake, maar hij vermoedde dat de politie de jacht zou hervatten als hij door roekeloos door welgestelde buurten te galopperen de rijkelui (het pleitte voor hem dat hij wist dat dat niet de correcte term was) tegen zich in het harnas joeg, en dat de Kortstaarten dan op wat meer afstand zouden blijven. Het probleem was dat als de Kortstaarten een man eenmaal op de korrel hadden genomen, ze hem nooit meer vergaten. Nooit.

Gelukkig beschikte hij over talloze strategieën die hem in staat stelden de dodelijke valstrikken van de winterse stad te overleven. Allerlei plannetjes doemden als opkomende donderwolken voor hem op en openden hun armen om te worden omhelsd. De

stad bood hem met haar straten, sluiptwegen en uitzichten een oneindig aantal manieren om te overleven en evenveel manieren om te sterven. Maar de Kortstaarten waren zo bekwaam en slim dat ze met hun ratachtige kennis van holen en gaten alle hoeken en verbindingen van het labyrint gebruikten. De Kortstaarten hadden iets afschrikwekkends over zich, de onvermijdelijkheid en snelheid van de onverzadigbare tijd, de manier waarop water naar het laagste punt vloeit, een om zich heen grijpende brand. Het was een wonderbaarlijke prestatie om een week uit hun klauwen te blijven. Hij had nu al drie jaar lang als hun primaire doelwit overleefd.

Nu hij zowel de politie als de Kortstaarten achter zich aan had, besloot Peter Lake Manhattan te verlaten en de twee poten van de tang elkaar in de tang te laten nemen. Als de twee organisaties in hun speurtocht naar hun verdwenen prooi oog in oog met elkaar zouden komen te staan, zou de schok van de botsing Peter Lake misschien twee of drie maanden vrijheid opleveren. Maar ze konden elkaar alleen ontmoeten als hij verdween. Hij besloot de mosselvisseren in het moeras van Bayonne op te zoeken, want hij wist dat ze hem onderdak zouden geven en een plek op droog land voor zijn paard. Ze hadden Peter Lake destijds immers gevonden en (tijdelijk) opgevoed, ongeveer zoals welwillende wolven dat doen. De Baaimannen waren woester dan de Kortstaarten, die in de buurt van hun weidse domein geen riem meer in het water durfden te steken of te punteren, uit angst te worden onthoofd. Niemand kon de Baaimannen temmen, want ze waren onvoorstelbaar goede vechtersbazen en praktisch onvindbaar. Daarnaast was hun verblijfplaats maar half echt, en iedereen die er zonder hun toestemming kwam, kon zomaar voorgoed verdwijnen in de razende wolken die over het spiegelende wateroppervlak trokken. New Jersey had ooit besloten hen te onderwerpen aan de normale regels van het leven: de wet en belastingen. Dertig sheriffs, mannen van de staatspolitie en agenten van Pinkerton verdwenen permanent in oogverblindend witte stapels razendsnelle wolken. De commissaris werd terwijl

hij in zijn villa in Princeton lag te slapen in tweeën gesneden. Een van de veerboten naar Weehawken ontplofte in het water, wat een vuurbal opleverde die twintig verdiepingen hoog de lucht in werd geslingerd en een schokgolf die alle ramen binnen een straal van tachtig kilometer deed trillen.

Peter Lake wist dat hij in het moeras weliswaar een veilig heenkomen zou vinden, maar dat de lichten van Manhattan hem altijd zouden verleiden om ongeacht de gevaren ook weer de rivier over te steken en terug te gaan. De Baaimannen woonden te dicht bij de jachtige oneindigheid van de wolkenmuur. Ze waren zwijgzzaam, vastberaden en ondoorgrondelijk, want de tijd gleed langs hen heen met de snelheid van de muren van een treintunnel. Een typische Baaiman had veel weg van een koortsige inheemse bewoner, een beroepsmatig orakel dat vissenlevers onderzoekt en met halsbrekende vaart onbegrijpelijke runenwijsheden debiteert. Peter Lake, die gewend was geraakt aan welluidende piano's en mooie meisjes die deden alsof ze niet wilden, vond een verblijf in het moeras problematisch. Maar hij kon gemakkelijk in een oude situatie terugvallen en was altijd bereid zijn ziel te buigen en te testen.

Hij zou misschien een week of tien dagen blijven. Hij zou ijsvissen, naar bed gaan voordat de maan opkwam, eindeloze hoeveelheden geroosterde oesters eten, door zoute, niet bevroren zijrivieren punteren, en zich overgeven aan de naakte omhelzing van vrouwen die net als hij een zekere ademloze schoonheid vonden in tranceachtige vrijpartijen terwijl de bandeloze witte muur de kleine huisjes tussen het riet deed schudden en de winterstormen sneeuw stapelden op alle paden op het ijs. Hij dacht aan Anarinda met haar donkere haar, borsten als perziken, ogen als sterren... en zette koers naar de veerboot naar het noorden.

'Verdomme!' zei hij toen ze over de top van het heuveltje kwamen en het havengebied tegenover de meest zuidelijke palissade zagen. De veerboot die tussen de in de rivier drijvende ijsschotten dobberde stond in brand. De boot kon geen kant op en was aanvankelijk onbereikbaar. Gezwollen bundels wegwarrelende

rook ontsproten aan de oranje vuurzee. De veerboten brandden vaak, en hun ketels explodeerden voortdurend, vooral in de winter, als ze werden belegerd door zware eilanden van scherp ijs. De prachtige nieuwe bruggen waren de enige remedie, maar wie kon een brug bouwen over de Hudson?

Het was een volmaakt blauwe dag. Op de kust aan de overkant vochten allerlei strepen kleur – bomen, kleine witte huisjes, rode en paarse aderen in de hoge bruine rotswand – om aandacht. Een koude, krachtige wind voerde beukend ijs aan van stroomopwaarts. Terwijl de schotsen krakend en knarsend stuksloegen, spanden brandweermannen in zwarte jassen in walvisboten en op stoomsleepboten zich in om de overlevenden in veiligheid te brengen en ijskoud water op de vlammen te gooien. Ondanks de ochtendkoude waren er honderden toeschouwers toegestroomd; meisjes met hoepels en schaatsen, loodgieters en timmerlui op weg naar hun werk, bedienden, havenarbeiders, koetsiers, vissers en spoorwerkers. Er waren ook kooplui, in afwachting van de duizenden die pas zouden arriveren als van de boot niets meer over was dan een mukkende val van drijvende houtskool: mensen die hun nieuwsgierigheid zouden willen voeden met kastanjes, geroosterde maïskolven en vleesspiesen. Peter Lake kocht een zakje kastanjes van een pezige man wiens handen immuun waren geworden voor de hitte van het vuur. Hij pakte de stomende kastanjes een voor een uit de rood oplichtende kolen in de ronde pan. Ze waren te heet om al te eten, dus stopte Peter Lake, na om zich heen te hebben gekeken om te zien of er misschien dames aanwezig waren, het gloeiend hete zakje in zijn broek, vlak naast zijn buik, waar het zijn hele lichaam verwarmde. De wind wakkerde aan terwijl hij naar het brandende schip stond te kijken. Lange rijen wilgen bogen zich zuidwaarts en schudden het witte ijs van zich af.

Een van de toekijkers keek niet naar de brandende veerboot maar naar Peter Lake, die deze schaamteloosheid met minachting afdeed, want de starende man was een telegrambezorger. Peter Lake haatte telegrambezorgers. Misschien omdat ze de

ranke dubbelgangers van de gevleugelde Mercurius hadden moeten zijn, maar zonder uitzondering opgezwollen, olifantachtige monsters met stroop in de aderen waren die niet meer dan een kilometer per uur aflegden en geen trappen konden beklimmen. Hij zou zich toch zeker niet van een brandend schip laten afleiden door de angst voor een mollige sukkel met een zakkig uniform, een hoedje als een doos en een naamplaatje waarop te lezen viel dat hij 'Koerier Beals' was? Wat dan nog als koerier Beals in de menigte verdween? Wat dan nog als hij de Kortstaarten ging waarschuwen? Als die hier opeens zouden opduiken, hoefde Peter Lake maar op zijn paard te springen om hen ver achter zich te laten.

Verschillende mannen van de blusboot probeerden zich toegang te verschaffen tot de brandende veerboot. Het was niet duidelijk waarom ze dat deden, want alle passagiers waren dood of algered en de brandweerlieden konden niet de hoop koesteren de vlammen te kunnen doven door er simpelweg dichterbij te zijn. Waarom probeerden ze dan hand voor hand in een touw te klimmen dat dan weer strak stond en dan weer veel speling had, waardoor ze regelmatig in het ijskoude water werden gedompeld? De menigte op de kant hield collectief zijn adem in. Peter Lake wist het antwoord. Ze haalden kracht uit het vuur. Naarmate ze het van dichterbij bestreden werden ze sterker. De brandweerlieden wisten dat het vuur hen soms kon verslinden, maar dat het hun ook geschenken van onschatbare waarde gaf.

Net als de andere toekijkers applaudisseerde Peter Lake toen de brandweerlieden aan boord sprongen. Hij pelde tijdens het kijken de kastanjes en deelde ze met het paard. Na een half uur dreigde de veerboot om te slaan. Een sleepboot moest de in het water op drift geraakte ijsschotsen trotseren om de uitgeputte brandweermannen te redden die, nu hun touw was opgebrand, het gevaar liepen in het water te belanden als de veerboot in het kanaal zou wegzinken.

Uit een ooghoek (een bij dieven goed ontwikkeld zintuig) zag Peter Lake over de weg twee auto's naderen. Er was van alles aan

de hand en er was niets bijzonders aan die twee auto's, afgezien van het feit dat ze op hoge snelheid op hem af reden en dat ze barstensvol Kortstaarten zaten. Terwijl Peter Lake zijn paard beklom, zag hij dat koerier Beals van pure opwinding (heel langzaam) op en neer sprong. De Kortstaarten zouden hem waarschijnlijk belonen met een luxueuze maaltijd en een kaartje voor de revue.

Peter Lake galoppeerde in zuidelijke richting, liet de brandende veerboot achter zich en koos de weidse avenues die hem langs fabrieken, zuivelboerderijen, brouwerijen en rangeerterreinen zouden voeren. Hij en het paard verdwaalden al snel in een gebied vol vaten, rails en kubieke bergen hout, te midden van gasfabrieken, leerlooierijen, touwslagerijen, huurkazernes, vaudevilletheaters en de hoge grijze spitsen van ijzeren bruggen.

Eens te meer zaten de Kortstaarten hem op de hielen, rap maar een tikje besmuikt in hun auto's. Maar Peter Lake behield zijn voorsprong en haastte zich zuidwaarts en het paard nam zulke krachtige passen dat hij bijna leek te vliegen.

PEARLY SOAMES

Er was in het hele universum maar één foto van Pearly Soames, en daarop was hij afgebeeld met vijf politiemannen om hem heen: een voor elke arm en elk been en een voor zijn hoofd. Ze hadden zijn ledematen opzij getrokken. Zijn middel en borst waren stevig aan een stoel vastgebonden. Zijn gezicht was verwrongen, hij had zijn ogen stijf dichtgeknepen, en zelfs in zwart-wit kon je hem vanuit zijn keel horen brullen. Het kostte de kolossale agent achter hem duidelijk moeite om het gezicht van het model op de camera gericht te houden. Hij had Pearly's haar en baard vast alsof de gevangene een agressieve gifslang was. Toen het bliksempoeder oplichtte, viel aan de linkerkant een kapstok om, een slachtoffer van de worsteling, om als de wijzer van een fraai uitgevoerde klok vereeuwigd te worden terwijl hij naar de twee wees. Pearly Soames werd niet vrijwillig gefotografeerd.

Hij had ogen als scheermesjes en witte diamanten. Ze waren onmogelijk licht en stralend en zilver. 'Als Pearly Soames zijn ogen opent, zie je elektrisch licht,' zeiden de mensen. Hij had een litteken dat van een mondhoek tot aan zijn oor liep. Wie ernaar keek, voelde het mes zelf diep en scherp in zijn huid snijden, want het litteken van Pearly Soames was als een witte geul met een fijn vertakt netwerk van vezels van koud ivoor. Hij had het al sinds zijn vierde, een cadeau van zijn vader, die had geprobeerd zijn zoon de keel door te snijden maar daar niet in was geslaagd.

Je hoort natuurlijk geen crimineel te zijn. Iedereen weet dat en zal het bij hoog en bij laag volhouden. Criminelen verpesten de wereld. Maar ze fungeren ook als smeermiddel. Je zou kunnen zeggen dat New York nooit zo zou hebben gestraald zonder die hordes balorige duivels die met hun onverklaarbare weerstand de lichten van de goede krachten oppoetsen. Je zou zelfs kunnen

zeggen dat misdadigers een noodzakelijk onderdeel zijn van de evenwichtige vergelijking die zo gestaag en prachtig alle tijd verslindt die op zijn gestaalde rug wordt gesmeten. Ze zijn de suiker en de alcohol van deze stad, een rode veeg in het mozaïek, bliksem op een bloedhete avond. Dat gold ook voor Pearly.

Al die dingen golden voor Pearly, die op elk moment precies wist wat hij was en wist dat alles wat hij deed niet deugde. Hij had een martelend zelfbeeld en doorzag altijd onmiddellijk de betekenis van zijn genadeloze daden. Hoewel evenwicht en het daarvoor benodigde mechanisme hem geen snars konden schelen, zou het leven van de stad tot stilstand zijn gekomen als hij ooit was gestopt. Want dat evenwicht vereiste (onder meer) uitgebalancerde, tegenstrijdige, willekeurige krachten, rollen die hij allemaal kon vervullen. Denk eens aan de magie die nodig is om te huiveren bij de aanblik van een baby en het kindje te willen doden. Pearly bezat die magie: hij haatte baby's en wilde hen doden. Ze jankten als katten op een hek, hadden enorme, ronde monden en konden godverdomme niet eens hun eigen hoofdje rechtop houden. Ze dreven hem tot waanzin met hun behoeften, veronderstellingen en onschuld. Hij wilde die veronderstellingen de kop inslaan, hun onschuld vernietigen. Hoewel ze niet konden praten wilde hij met hen in discussie. Ook haatte hij kinderen die nog te jong waren om te stelen. Wat een tragische paradox. Als ze klein waren en tussen tralies door konden glippen, wisten ze van toeten noch blazen en konden niets dragen. Zodra ze oud genoeg waren om te begrijpen wat ze van de andere kant mee terug moesten nemen, konden ze er niet meer doorheen. Kinderen waren niet de enige groep die hij op grond van hun kwetsbaarheid verafschuwde. Hij voelde onbeheersbare golven van geweld opkomen als hij kreupele mensen zag. Hij keek knarsetandend toe en wilde hen doden en tot pulp vermorzelen, hun afzichtelijke zelfmedelijden tot zwijgen brengen en de wielen van hun rolstoel krom trekken. Hij was een onruststoker, een krankzinnige, een topcrimineel, een duivel, de gouden hond van de straat.

Pearly Soames wilde goud en zilver, maar niet, zoals ordinaire dieven, voor de rijkdom. Hij wilde het omdat het straalde en zuiver was. Vreemd en gekweld en misvormd als hij was zocht hij een remedie in de abstracte relatie van kleuren. Maar hoewel hij door mooie, intense kleuren werd aangetrokken, was hij geen connaisseur. Connaisseurs van schilderkunst gaven merkwaardig weinig om de kleuren zelf en waren er zelden door bezeten. Het was eerder zo dat zij die kleuren bezaten. En ze waren al snel volgevreten. Ze waren als gourmets die eerst kastelen van hun voedsel moesten bouwen voor ze het konden eten. Ze verwarden schoonheid met kennis en passie met expertise. Maar Pearly niet. Pearly's liefde voor kleuren was als een besmetting of een godsdienst die hij elke keer benaderde alsof hij uitgehongerd was. Soms, als hij op straat liep of in een snelle skiff door de haven voer, zag hij hoe de zon een gekleurd oppervlak bescheen en, zoals bijna alles in New York, kort en wellustig omarmde. Pearly stopte dan altijd, en als hij midden op straat bleef stilstaan, moest het verkeer om hem heen. Als hij in een bootje zat, draaide hij het in de wind om de kleur zo lang mogelijk te kunnen zien. Huisschilders beleefden angstige momenten als Pearly hen overviel door opeens vlak bij hen te komen staan om met zijn elektrische ogen te staren naar de diepe, glinsterende kleur die rijkelijk uit hun natte kwast vloeide. Dat was al erg genoeg als hij alleen was (ze kenden hem allemaal en waren zich van zijn reputatie bewust), maar hij was ook regelmatig in het gezelschap van een stelletje Kortstaarten. In dat geval sidderden de schilders, omdat ze wisten dat ze naderhand zouden worden gestraft voor de tijd die de Kortstaarten gedwongen werden in stilte en met hun handen in hun zakken door te brengen om te kijken naar het onverklaarbare mysterie van wat Pearly zijn 'kleurenfocus' noemde. Ze konden niet bij Pearly klagen, maar lieten altijd een paar mannetjes achter om de schilders af te rossen.

Op weg naar een bendeoorlog marcheerden Pearly en zestig Kortstaarten eens als een Florentijns leger door de straten. Naast de vaste verborgen wapens hadden ze ook geweren, granaten en

zwaarden bij zich. Ze waren klaar voor de strijd en stonden stijf van opwinding. Ieders hart bonsde in zijn borstkas. Hun ogen gingen heen en weer. Toen ze halverwege waren, zag Pearly opeens twee schilders, die de deurstijlen van een saloon in de lak zetten. Het legertje kwam tot stilstand. Pearly liep op de van angst bevende schilders af. Vlak bij het groen nam hij plaats. Hij rook het, ging er totaal in op. Verfrist, ontroerd en verbijsterd stapte hij achteruit, volledig meegevoerd door zijn kleurenfocus. ‘Doe er meer op,’ zei hij. ‘Ik zie het er graag op gaan, als het nat is. Dat is zo’n glorieus moment.’ Ze brachten nog een laag aan. (De saloonhouder was verrukt.) Pearly keek voldaan toe. ‘Een prachtig landschap,’ zei hij. ‘Een prachtig landschap. Het doet me denken aan bepaalde delen van het landgoed van rijkelui, waar ze geen schapen op het groen toelaten, zodat het groen onbedorven blijft. Ga zo door, jongens. Ik kom over een dag of twee nog eens kijken hoe het is opgedroogd.’ Toen gingen ze naar hun veldslag, waar Pearly, die kracht had geput uit de bron van de kleuren, voorging in de strijd en bovenmenselijk goed vocht.

Zijn kleurenfocus zette hem aan tot het stelen van schilderijen. Aanvankelijk bezocht hij kunstwinkels of stuurde hij zijn mannen, maar daar vonden ze alleen ezels en verf. Toen kregen ze het door en begonnen de beveiligde kluizen van prestigieuze handelaren en de best bewaakte paleizen op Fifth Avenue te beroven, waar ze de felst begeerde schilderijen vonden, werken die voor tienduizenden dollars van de hand gingen, waar de jonge honden van de pers hijgerig op af kwamen en waar de critici geen kwaad woord over durfden te zeggen. Het waren schilderijen die met een jacht vanuit Europa werden vervoerd. Ze hadden aan boord hun eigen hut en werden door drie agenten van Pinkerton bewaakt. Pearly wist hoe hij ze kon stelen, want hij las de kranten en liet zich de veilingscatalogi toesturen.

Op een avond keerden zijn beste inbrekers met vijf opgerolde doeken terug van een bezoek aan Knoedlers galerie. Pearly liet de mannen de schilderijen uitrollen en liet twee dozijn stormlantaarns aanrukken om de enorme loft te laten verlichten, zijn tij-

delijke hoofdkwartier, want de Kortstaarten bleven in navolging van de Spaanse guerilla's nooit lang op dezelfde plek. Pearly liet de schilderijen op ezels zetten en met een fluwelen lap afdekken. De lantaarns werden ontstoken en wierpen een helder licht over de zachte stof. Hij ging op enige afstand staan en bereidde zich voor op een traktatie. Met een hoofdknikje liet hij zijn mannen weten dat ze het fluweel moesten laten vallen. 'Wat!' riep hij uit terwijl hij instinctief naar zijn pistool greep. 'Hebben jullie gestolen wat ik zei dat jullie moesten stelen?' De inbrekers bladerden koortsachtig in de catalogi en vergeleken de titels die Pearly rood had omcirkeld met de titels op de metalen plaatjes op de doeken. Ze kwamen overeen. Ze lieten Pearly zien dat ze overeenkwamen.

'Ik begrijp het niet,' zei hij terwijl hij naar de verzameling beroemde namen tuurde. 'Het is modder. Zwart en bruin. Er zit geen licht in en amper kleur. Wie wil er nou met zwart en bruin schilderen?'

'Geen idee, Pearly,' antwoordde Blacky Womble, zijn meest vertrouwde luitenant.

'Waarom? Waarom doen ze zoiets? En waarom vinden al die rijkelui en de kenners dit mooi? Weten ze het dan niet? Ze zijn rijk, dus ze moeten het weten.'

'Zoals ik al zei, Pearly, ik begrijp het ook niet,' zei Blacky Womble.

'Hou je kop! Breng ze terug. Ik wil ze hier niet hebben. Stop ze weer in de lijsten.'

'Maar we hebben ze eruit gesneden,' stribbelden de inbrekers tegen. 'Bovendien wordt het over een uur licht. Het is nu te laat.'

'Dan breng je ze morgenavond maar terug. Verdomme! Doodzonde is het.'

De volgende dag was er veel ophef toen men bij Knoedlers ontdekte dat er schilderijen ter waarde van een half miljoen waren ontvreemd. Weer een dag later maakten de kranten veel werk van het feit dat de doeken waren teruggebracht. Op alle voorpagina's stond de inhoud te lezen van een briefje dat op een van de lijsten was geprikt.